

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Άρθρο 23(3)(β)(i) του Ν. 33/64 – Μεταβατικές Διατάξεις)

(Έφεση κατά απόφασης Διοικητικού Δικαστηρίου Αρ. 71/18)

7 Φεβρουαρίου, 2024

[ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΣΑΝΤΗΣ, ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

PRIYANGA WITHANACHI,

Εφεσείων,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕΣΩ
ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ,

Εφεσιβλήτων.

Μ. Παρασκευάς, για τον εφεσείοντα.

Π. Βασιλείου, δικηγόρος της Δημοκρατίας για Γενικό Εισαγγελέα, για τους εφεσίβλητους.

Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.: Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι ομόφωνη.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.: Ο εφεσείων κατάγεται από τη Σρι Λάνκα. Αφίχθηκε στην Κύπρο το 2008 με άδεια εργασίας. Το 2010 υπέβαλε αίτηση στην Υπηρεσία Ασύλου για παραχώρηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Η αίτηση του απορρίφθηκε. Άσκησε διοικητική προσφυγή ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων (ΑΑΠ) η οποία επίσης απορρίφθηκε. Καταχώρισε προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο, που τότε είχε την σχετική δικαιοδοσία (προσφυγή αρ. 1679/2011).

Το Ανώτατο Δικαστήριο, υπό μονομελή σύνθεση (Μ.Μ. Νικολάτος, Δ., όπως ήταν τότε) δέχθηκε την προσφυγή. Στην απόφαση του σημειώνεται ότι ο κύριος λόγος για τον οποίο είχε απορριφθεί η αίτηση του εφεσείοντα από την ΑΑΠ ήταν πως κατά την προφορική εξέταση του ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου αυτός κρίθηκε ως αναξιόπιστος μάρτυρας, η εκδοχή του κατέρρευσε και η αίτηση του παρέμεινε μετέωρη και ατεκμηρίωτη. Τούτου δοθέντος, το δικαστήριο προχώρησε στην καταγραφή «*κάποιων σημείων*», όπως τα χαρακτήρισε, από τη συνέντευξη του εφεσείοντα ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου, τα οποία του έδωσαν την εντύπωση ότι πολλά από

αυτά που ο εφεσείων είχε αναφέρει, είτε παρερμηνεύθηκαν, είτε δεν εξηγήθηκαν ορθά, με αποτέλεσμα να μην δοθεί η ορθή βαρύτητα στα θετικά στοιχεία και να δοθεί δυσανάλογη βαρύτητα στα αρνητικά. Κατέληξε λέγοντας πως η εντύπωση που αποκόμισε από την όλη αντιμετώπιση του εφεσείοντα από την Υπηρεσία Ασύλου είναι ότι δεν κρίθηκε με τρόπο σωστό και δίκαιο όπως θα έπρεπε. Διευκρίνισε βέβαια το δικαστήριο ότι δεν επιθυμούσε, όπως και δεν θα μπορούσε, να υποκαταστήσει την κρίση της διοίκησης ως προς την αξιοπιστία του αιτητή, αλλά σκοπό είχε να υποδείξει με αναφορά στην υπόθεση ***M.A. v. Cyprus, Αίτηση Αρ. 41872/10, ημερ. 23.7.2013***, πως όταν προβάλλονται ισχυρισμοί ότι αν ο αιτητής απελαθεί θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων που του διασφαλίζουν τα Άρθρα 2 και 3 της ΕΣΔΑ, το ενδιαφερόμενο κράτος οφείλει να εξετάσει εξονυχιστικά τέτοιους ισχυρισμούς. Στην προκειμένη περίπτωση έκρινε πως ενώ ο αιτητής είχε προβάλει τέτοιους ισχυρισμούς που αφορούσαν στο δικαίωμα της ζωής, δυνάμει του Άρθρου 2 της ΕΣΔΑ, αυτοί δεν έτυχαν ενδελεχούς και εξονυχιστικής εξέτασης από τη διοίκηση όπως θα έπρεπε.

Όπως ορθά κατέγραψε το πρωτόδικο δικαστήριο η παραπάνω απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου έγκειτο στη διαπίστωση της

παράλειψη της διοίκησης προς διενέργεια της δέουσας έρευνας, επιβάλλοντας τοιουτοτρόπως υποχρέωση για επανεξέταση της αίτησης του εφεσείοντα με «ευδελεχή και εξουχιστική εξέταση» των ισχυρισμών του.

Ακολούθησε επανεξέταση ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν η αίτηση του εφεσείοντα να απορριφθεί ξανά στις 16.3.2015.

Ο εφεσείων καταχώρισε νέα προσφυγή, την υπ' αρ. 923/2015 στις 22.7.2015. Και αυτή τη φορά ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η οποία όμως μετά την ίδρυση και λειτουργία του Διοικητικού Δικαστηρίου μεταφέρθηκε προς εκδίκαση ενώπιον του. Το τελευταίο απέρριψε την προσφυγή με την εκκαλούμενη τώρα απόφαση.

Το επιχείρημα που είχε προβάλει ο εφεσείων πρωτοδίκως ήταν πως τα λεχθέντα υπό του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στα πλαίσια της προσφυγής αρ. 1679/2011, αποτελούσαν ευρήματα τα οποία η ΑΑΠ δεν μπορούσε να παρακάμψει «*ωσάν να μην υπήρξε η απόφαση του*

Ανωτάτου Δικαστηρίου που δικαίωσε τον αιτητή.» Κατά τον εφεσείοντα το Ανώτατο Δικαστήριο είχε καταλήξει «σε ξεκάθαρα ευρήματα επί της ουσίας τα οποία δεν μπορούσαν να αμφισβητηθούν από ένα υποδεέστερο όργανο όπως είναι οι καθ' ων η αίτηση.»

Με τούτη ως βασική θέση, η αγόρευση εκ μέρους του εφεσείοντα πρωτοδίκως έλαβε τη μορφή εκτεταμένης παρουσίασης ισχυρισμών αναφορικά με την πολιτική δράση του για την οποία αντιμετωπίζει άμεσο κίνδυνο ζωής εάν επιστρέψει στη Σρι Λάνκα, όπως βάνουσα δολοφονήθηκε ο αδελφός του.

Προβλήθηκε περαιτέρω η θέση ότι η έρευνα δεν ήταν καθόλου δέουσα και επαρκής. Πρόκειται, εισηγήθηκε ο ευπαίδευτος δικηγόρος του, για «*λεγόμενες συνεντεύξεις*» και έρευνες που γίνονται με επιπολαιότητα και επιφανειακό τρόπο, με μόνη πηγή το διαδίκτυο και ειδικά την ιστοσελίδα της Wikipedia. Οι εφεσίβλητοι καθόλου δεν έλαβαν υπόψη επίσημα έγγραφα του ΟΗΕ που καταχωρίστηκαν ως παράρτημα στην αίτηση του εφεσείοντα και γενικά τους εμπεριστατωμένους ισχυρισμούς του. Με άλλα λόγια ο εφεσείων επανέφερε στη νέα του προσφυγή ζήτημα παράλειψης της δέουσας

έρευνας με αποτέλεσμα, αυτή τη φορά, και την παραβίαση του δεδικασμένου.

Το πρωτόδικο δικαστήριο, αναφερόμενο στον ισχυρισμό ότι η απόφαση στην προσφυγή αρ. 1679/2011 είχε καταλήξει σε δεσμευτικά ευρήματα επί της ουσίας, υπέδειξε ότι στα πλαίσια της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας το Ανώτατο Δικαστήριο περιοριζόταν στον έλεγχο της νομιμότητας της προσβαλλόμενης πράξης, όπως κατέτεινε και η διευκρίνιση του Νικολάτου, Δ. (όπως ήταν τότε). Υπέδειξε δε ότι οι παρατηρήσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου έγιναν προς τεκμηρίωση της κατάληξης του ότι η προσβαλλόμενη τότε απόφαση έπασχε λόγω έλλειψης δέουσας έρευνας και ότι δεν αποτελούσαν ευρήματα τα οποία θα μπορούσαν να δεσμεύσουν τη διοίκηση κατά την επανεξέταση.

Κατά τα άλλα, το πρωτόδικο δικαστήριο δεν συμφώνησε με την εισήγηση του εφεσείοντα ότι δεν είχε αφεθεί ελεύθερος να εκθέσει τους λόγους που επιθυμούσε. Πέραν τούτου σημείωσε ότι το κύριο πρόβλημα που παρουσίασε η διαδικασία της πρώτης συνέντευξης ήταν, όχι η διάρκεια ή το περιεχόμενο της, αλλά η παράλειψη

εξέτασης των εγγράφων που είχε προσκομίσει ο αιτητής, τα οποία εγείρουν ακριβώς τα θέματα που έθιξε το Ανώτατο Δικαστήριο στην απόφαση του στην προσφυγή αρ. 1679/2011. Η παράλειψη αυτή διορθώθηκε κατά την επανεξέταση, όπως έκρινε το πρωτόδικο δικαστήριο, διότι η εφεσίβλητη ζήτησε από τον εφεσείοντα όπως προσκομίσει τα συγκεκριμένα έγγραφα στα οποία έγινε αναφορά από το δικαστήριο και ακολούθησε έκθεση στην οποία εξετάστηκε έκαστο εύρημα της Υπηρεσίας Ασύλου, με την κατάληξη ότι ήταν ορθό. Η έκθεση δεν περιορίστηκε μόνο στην επιβεβαίωση των αρχικών ευρημάτων, αλλά και σε πρόσθετα ευρήματα ως αποτέλεσμα νέας διερεύνησης. Καταλήγει το πρωτόδικο δικαστήριο:

«Συνεπώς, φαίνεται να υπήρξε συμμόρφωση της διοίκησης με την απόφαση του δικαστηρίου για διενέργεια δέουσας έρευνας.»

Η ετυμηγορία αυτή δεν προσβάλλεται με την έφεση.

Προβάλλεται ότι το πρωτόδικο δικαστήριο εσφαλμένα απέρριψε τα «ευρήματα» του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην απόφαση του επί της προσφυγής αρ. 1679/2011, θεωρώντας ότι αυτά δεν μπορούν να εκληφθούν ως ευρήματα που δεσμεύουν τη διοίκηση κατά την

επανεξέταση (δεύτερος λόγος έφεσης). Επικαλείται το Άρθρο 39 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ.¹ Διαφορετικά παραβιάζεται το δικαίωμα ακροάσεως, το δικαίωμα της δίκαιης δίκης, το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

Περαιτέρω εγείρεται ο νομικός ισχυρισμός ότι το πρωτόδικο δικαστήριο εσφαλμένα αποφάσισε πως δεν είχε υποχρέωση να υπεισέλθει στην ουσία της υπόθεσης και των ισχυρισμών του εφεσείοντα, αλλά μόνο να προβεί σε εξέταση της νομιμότητας της διαδικασίας. Ο εφεσείων ισχυρίζεται ότι δικαστήριο είχε υποχρέωση να εξετάσει και την ουσία των ισχυρισμών του, επικαλούμενος το Άρθρο 39 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ (πρώτος λόγος έφεσης).

Εφόσον δεν προσβάλλεται η κατάληξη του πρωτόδικου δικαστηρίου ότι η προσβαλλόμενη διοικητική απόφαση πάσχει λόγω μη δέουσας έρευνας, δεν μπορούμε να εξετάσουμε κατά πόσον κατά την επανεξέταση η εφεσίβλητη συμμορφώθηκε, υπ' αυτή την έννοια, στο δεδικασμένο και στη δεδομένη, εν πάση περιπτώσει, υποχρέωση

¹ Οδηγία 2005/85/ΕΚ του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 1ης Δεκεμβρίου 2005 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

της για διερεύνηση της υπόθεσης κατά τον δέοντα και επαρκή τρόπο, όπως η νομολογία επιτάσσει.

Διαπιστώνουμε ότι οι λόγοι έφεσης ρητά βασίστηκαν στο Άρθρο 39 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ (εν τοις εφεξής «η Οδηγία 2005») το οποίο ο ευπαίδευτος δικηγόρος του εφεσείοντα παρέθεσε αποσπασματικά στο διάγραμμα αγόρευσης του ως εξής:

«Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες άσυλο να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ...»

Αντ' αυτού όμως, αγορεύοντας προφορικά, μας παρέπεμψε στο Άρθρο 46 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ² (εν τοις εφεξής «η Οδηγία 2013») που επίσης αναφέρεται στο δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το οποίο, όπως θα εξηγήσουμε κατωτέρω, έχει διευρύνει. Η ενέργεια αυτή εκτροχίασε την υπόθεση όχι μόνο από τα δικογραφημένα πλαίσια της,

² Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιатύπωση).

αλλά και από την Οδηγία που ίσχυε κατά τον χρόνο που υποβλήθηκε η αίτηση του εφεσείοντα, η οποία δεν ήταν η Οδηγία 2013.

Η Οδηγία 2013, έχοντας ίδιο αντικείμενο, έχει καταργήσει την Οδηγία 2005 με ισχύ της κατάργησης από 21.7.2015 (βλ. Άρθρο 53 της Οδηγίας 2013).

Η σχετική με το υπό εξέταση θέμα διαφορά των δύο Οδηγιών εντοπίζεται στη διαφορά μεταξύ του Άρθρου 46 της Οδηγίας 2013 και του Άρθρου 39 της Οδηγίας 2005, στο οποίο, ως άνω, αποσπασματικά παραπεμφθήκαμε. Η πλήρης θεώρηση των δύο αυτών Άρθρων καταδεικνύει ότι με το Άρθρο 46 προβλέφθηκε δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και κατά απόφασης με την οποία η αίτηση κρίθηκε ως αβάσιμη, στοιχείο το οποίο έλειπε από την Οδηγία 2005 (Άρθρο 46(1)(α)(i) Οδηγίας 2013).

Η απόρριψη της αίτησης ως αβάσιμης προϋποθέτει επαρκή εξέταση της επί της ουσίας σύμφωνα με το Άρθρο 4 της Οδηγίας

2004/83/ΕΚ³ (βλ. Άρθρο 32 της Οδηγίας 2013 το οποίο παραπέμπει ως προς την έννοια της αβάσιμης αίτησης στην Οδηγία 2005, το Άρθρο 28 της οποίας παραπέμπει στην Οδηγία 2004/83/ΕΚ). Η τελευταία αυτή Οδηγία καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την Οδηγία 2011/95/ΕΕ⁴ στο Άρθρο 4 της οποίας δίδονται οι κατευθύνσεις με βάση τις οποίες θα πρέπει να γίνεται η αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε εξατομικευμένη βάση επί των γεγονότων και των περιστάσεων κάθε περίπτωσης.

Περαιτέρω, δια της παρ. 3 του Άρθρου 46 της Οδηγίας 2013 προβλέπεται πλέον για αιτήσεις που έχουν καταχωριστεί μετά την 21.7.2015 ότι:

«3. Προκειμένου να τηρούν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πραγματική προσφυγή να εξασφαλίζει πλήρη και ex nunc εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, ιδίως, κατά περίπτωση, εξέταση των αναγκών διεθνούς προστασίας σύμφωνα με την οδηγία

³ Οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.

⁴ Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Συμβουλίου της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιτύπωση).

2011/95/EE, τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες άσκησης ένδικου μέσου ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.»

Συνεπώς δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο που θα μπορούσε να εξετάσει και τα πραγματικά ζητήματα της υπόθεσης δημιουργήθηκε με την Οδηγία 2013, την οποία τα Κράτη Μέλη είχαν υποχρέωση να μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιο τους έως της 20.7.2015. Προς εναρμόνιση με την Οδηγία αυτή ψηφίστηκε ο περί της Ίδρυσης και Λειτουργίας Διοικητικού Δικαστηρίου Νόμος του 2015, Ν.131(Ι)/2015, στον οποίο προβλέφθηκε ότι επί απόφασης αφορώσης σε διαδικασίες διεθνούς προστασίας το Διοικητικό Δικαστήριο προβαίνει σε έλεγχο της νομιμότητας και ορθότητας της απόφασης επικυρώνοντας εν όλω ή εν μέρει ή ακυρώνοντας και τροποποιώντας αυτήν εν όλω ή εν μέρει (άρθρο 11(2)). Η δικαιοδοσία αυτή μεταφέρθηκε αργότερα στο νεοϊδρυθέν τότε Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας δια του περί της Ίδρυσης και Λειτουργίας του Διοικητικού Δικαστηρίου Νόμου (Ν. 73(Ι)/2018).

Μέχρι τότε είχε ακυρωτική μόνο δικαιοδοσία το Ανώτατο Δικαστήριο (Άρθρο 146.4 του Συντάγματος). Αυτής της φύσης ήταν

η δικαιοδοσία που ασκήθηκε από τον Νικολάτο, Δ. (όπως ήταν τότε). Δεν μπορούσε να καταλήξει σε ευρήματα επί της ουσίας. Ο δεύτερος λόγος είναι αβάσιμος.

Πέραν τούτου, σύμφωνα με μεταβατική διάταξη της Οδηγίας 2013, οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν από την 20.7.2015 διέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που θεσπίστηκαν δυνάμει της Οδηγίας 2005. Η αίτηση του εφεσείοντα υποβλήθηκε, ως άνω, το 2010. Το νομοθετικό πλαίσιο που ίσχυε στην Κύπρο πριν το 2015 δεν προέβλεπε εξέταση από το δικαστήριο επί της ουσίας. Ο βασικός Νόμος 131(I)/2015, προβλέποντας τέτοια δικαιοδοσία, αναφερόταν σε «*απόφαση αφορώσα σε διαδικασίες διεθνούς προστασίας*» (άρθρο 2(1) του Νόμου) με παραπομπή στα σχετικά Άρθρα της Οδηγίας 2013, περιλαμβανομένου του Άρθρου 46.

Εν πάση περιπτώσει, δεν είχε ζητηθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο δια της αιτουμένης θεραπείας στο δικόγραφο της προσφυγής όταν αυτή καταχωρήθηκε, ούτε από το Διοικητικό Δικαστήριο, όταν η προσφυγή μεταφέρθηκε προς εκδίκαση σε αυτό μετά τη λειτουργία του

το έτος 2016, ο έλεγχος της ορθότητας της προσβαλλόμενης απόφασης κατά τα προβλεπόμενα από το άρθρο 11(2) του Νόμου 131(Ι)/2015.

Η έφεση απορρίπτεται με €4.000 έξοδα εναντίον του εφεσείοντα.

Τ.Θ. Οικονόμου, Δ.

Ν. Σάντης, Δ.

Μ. Καλλιγέρου, Δ.

/φκ